

**О.І.Мальована. Уроки активного співробітництва
Загальноосвітня школа I-III ступенів №2, 2009 р.**

Рецензенти:

- 1. Самара І.П., методист науково-методичного центру управління освіти Прилуцької міської ради**
 - 1. Безрукова Н.В., керівник МО вчителів української мови та літератури ЗОШ I-III ступенів №2**

У пропонованому посібнику вміщено конспекти уроків, ефективність яких перевірено на власному досвіді викладання предмету в загальноосвітній школі. У них інтерактивні методи роботи поєднані з традиційними, максимально використовується мультимедійна дошка, що стимулює учнів до активної діяльності, створює у класі небуденну атмосферу, заохочує до самостійної роботи. Уроки мають екологічне спрямування.

За бажанням, матеріали можуть бути використані повністю або ж фрагментарно, як додаток до власних уроків.

Посібник призначений для вчителів української мови та літератури та студентів-філологів

**Погоджено на засіданні ради науково-методичного центру
Управління освіти Прилуцької міської ради,
Протокол № ____ від _____ 2009 р.**

**Рекомендовано до друку науково-методичним центром
управління освіти Прилуцької міської ради**

Зміст

Українська мова, 6-й клас	
Написання не з прикметниками	
Написання н та nn у прикметниках.....	4-12
Українська мова, 6-й клас	
Числівник як частина мови.....	13-17
Інтерактивний урок екологічного спрямування, 7-й клас	
Написання не з дієприкметниками	18-25
Уроки екологічного спрямування за творчістю О.Довженка	
Урок 1-2.....	26-31
Урок 3-4.....	32-39

Українська мова, 6 клас

Технологія 3 по 30 хвилин

Тема уроку: Написання не з прикметниками.
Написання *н* та *нн* у прикметниках

Очікувані результати: після цього уроку учні

знатимуть: правила написання не з прикметниками,
правила написання *н* та *нн* у прикметниках

умітимуть: виділяти в реченні орфограми “Не з
прикметниками та “*Н* та *нн* у прикметниках”;
пояснювати орфограми за допомогою правил;
порівнювати мовні явища, наводити приклади;

зможуть: розвивати увагу, пам’ять, логічне мислення.

Тип уроку: Комбінований

Обладнання:

Підручник (М.Пентилюк та інші. Рідна мова: підручник для 6 класу. – К.: “Освіта”, 2006), навчальний посібник (Г.Дмитренко. Українська мова: навчальний посібник для 6 класу. – К.: В-ць М.Дмитренко, 2006), дошка, картки із завданнями для групової роботи, індивідуальні картки, мультимедійний проектор, лексичний матеріал “Рідна природа”.

Епіграф уроку:

Люби природу не для себе,
Люби для неї.

М.Рильський

Зміст уроку

1-а 30-хвилинка

I. Організація класу. Ознайомлення з епіграфом:

Учитель. Сьогодні єдиною темою висловлювання на уроці є природа.

II. Перевірка домашнього завдання. Актуалізація опорних знань

1. Самостійна робота з картками

Картка 1

Терновий кущ пахтить бджолонокрилими квітками
(М.Чернявський).

Завдання:

1. Записати речення. Знайти прикметники, підкреслити як члени речення.
2. Зробити розбір одного з них як частини мови.
3. Зробити словотвірний розбір слів *терновий, бджолонокрилими*

Учитель звертає увагу на слова *пахтить, бджолонокрилими* – авторські неологізми.

Картка 2

Осінь-маляр із палітрою пишною тихо у небі кружляє, все осипає красою розкішною.

Завдання:

1. Записати речення. Знайти прикметники, визначити розряд за значенням. Утворити від них ступені порівняння прикметників.
2. Зробити морфологічний розбір прикметника.
3. **Робота з класом: бліц-опитування (тема “Прикметник”)**

Учитель. Домашнім завданням для вас було дібрати запитання й завдання до теми “Прикметник”, а також добір речень на вивчені поняття про природу.

- Поставте спрямовані запитання до учнів.
- Дайте відповідь на запитання вчителя до теми.

3. *Перевірка самостійної роботи (Під час перевірки виконання роботи за карткою №1 словотвірний розбір усім учням записати до зошитів)*

Додаткові запитання з теми “Прикметник”.

Пояснення орфограм.

Повторення: “Способи словотворення”.

4. *Оцінювання учнів. Підсумок 1-ї 30-хвилинки*

2-га 30-хвилинка

III. Оголошення теми та визначення очікуваних результатів

Учитель.

- Як ви вважаєте, які завдання нам треба розв'язати на уроці?
- Що ми після уроку знатимемо? Що вмітимемо? Що зможемо розвивати?

Учитель коригує відповіді учнів. Завдання з'являються на екрані.

Можна використати слова К.Ушинського: “Умії не тільки дивитися, а й бачити”

IV. Мотивація навчальної діяльності

- Як ви вважаєте, чи важлива тема, яку ми будемо сьогодні вивчати?
- Обсяг роботи великий, але ми впорасьмо. Працюватимемо групами, кожна з яких матиме конкретне завдання. Виконаємо його методом “Мозковий штурм”. Нам треба зібрати “ідеї” щодо теми уроку і на основі їх скласти розповідь про написання прикметників.

V. Вивчення нового матеріалу. Самостійна робота в групах (15хв.)

1. Розподіл обов'язків

Об'єднаємось у групи.

Група А вивчає написання не з прикметниками.

Група Б – написання н та nn у прикметниках.

У кожній групі працюватимуть пари, кожна з яких одержує завдання.

Об'єднуємось у 4 групи по 4 чол. (За умови роботи в цілому класі можна утворити більше груп).

Повторюємо правила роботи в групі (обирається спікер. Він зачитує завдання, визначає доповідача. Посередник стежить за часом. Доповідач виголошує ідеї).

2. Спікер роздає завдання парам Завдання для групи А

Картка №1

Тема: Написання не з прикметниками

Завдання	Висновок
<p>Визнач частини мови лівої і правої колонки:</p> <p> немовля немічний</p> <p> невдаха неозорий</p> <p>Пригадай правило написання не з іменниками.</p> <p>Зроби висновок про написання не з прикметниками</p>	<p>Приклад:</p>

Картка №2

Тема: Написання *не* з прикметниками

Завдання	Висновок
<p>Визнач частини мови лівої і правої колонки:</p> <p>неправда – кривда невисокий – низький неволя – рабство неширокий - вузький</p> <p>Пригадай правило написання <i>не</i> з іменниками.</p> <p>Зроби висновок про написання <i>не</i> з прикметниками</p>	<p>Приклад:</p>

Картка №3

Тема: Написання *не* з прикметниками

Завдання	Висновок
<p>Визнач частини мови прикладу а) і б)</p> <p>а) не друг, а ворог; не правда, а кривда; б) не дорогий, а дешевий; не високий, а низький.</p> <p>Пригадай правило написання <i>не</i> з іменниками.</p> <p>Зроби висновок про написання <i>не</i> з прикметниками</p>	<p>Приклад</p>

Картка №4

Тема: Написання *не* з прикметниками

Завдання	Висновок
<p>Визнач члени речення та частини мови, якими вони виражені:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Він мені не друг.2. Зима була не холодна. <p>Пригадай правило написання <i>не</i> з іменниками.</p> <p>Зроби висновок про написання <i>не</i> з прикметниками</p>	<p>Приклад</p>

Завдання для групи Б

Тема: Написання *н* та *нн* у прикметниках

Картка №1

Тема: Написання *н* та *нн* у прикметниках

Завдання	Висновок
<p>Зроби словотвірний розбір слова <i>осінній</i>.</p> <p>Підкресли кінцевий приголосний твірної основи.</p> <p>За допомогою якого суфікса утворене слово <i>осінній</i>?</p> <p>Можемо сформулювати правило про написання <i>нн</i> у прикметниках?</p> <p>Зроби висновок.</p>	<p>Приклад</p>

Картка №2

Тема: Написання *н* та *nn* у прикметниках

Завдання	Висновок						
<p>Порівняй наголоси слів в обох колонках.</p> <p>Визнач суфікси у словах 1-ї та 2-ї колонки.</p> <table><tr><td>несказаний</td><td>несказаний</td></tr><tr><td>неоцінений</td><td>неоцінений</td></tr><tr><td>незлічений</td><td>незлічений</td></tr></table> <p>У якій колонці суфікс наголошений, а в якій – ненаголошений?</p> <p>Чи впливає наголос на написання суфіксів?</p> <p>Зроби висновок про написання <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках.</p>	несказаний	несказаний	неоцінений	неоцінений	незлічений	незлічений	<p>Приклад</p>
несказаний	несказаний						
неоцінений	неоцінений						
незлічений	незлічений						

Учні в парах роблять висновки, переказують їх один одному. Після цього спікер збирає “ідеї”, ознайомлює з ними членів групи, призначає доповідача (або його обирають за бажанням), доповідач виголошує “ідеї”.

3. Перевірка самостійної роботи

Доповідач виголошує “ідеї”. Якщо учні допустили неточності, скерувати їх провести аналіз мовного явища іншим шляхом або додатково. Далі висновки проєктуються на екран чи записуються на дошці. Приклади учні переписують до зошитів.

4. Звіримо свою роботу з підручником: с. 174.

Підсумок роботи в групах та 2-ї 30-хвилини

VI. Застосування учнями одержаних знань

1. Зв'язна розповідь за схемою: (Посібник: с. 64, 81)

2. *Будь дослідником!*

Робота біля дошки: Записати речення.

Ці тополі не високі.

Ці невисокі тополі ніжно тріпочуть молодим листом.

Досліди: як пишеться не з прикметником в обох реченнях.
Доведи правильність написання методом ПРЕС.

3. *Вибірковий диктант із додатковим завданням*

Завдання:

а) Знайти прикметники з не та розподілити їх у дві колонки за написанням разом і окремо.

Зважусь у ліс по тропі неширокій тихо, як в білий собор, увійти
(М.Бажан).

У лісі поночіє, але темрява не густа, а прозора (Леся Українка).

Кому власна батьківщина з малих літ не дорога, той непевна є
людина (П.Грабовський).

(Непевна – сумнівна).

б) Знайти прикметники з н та nn і розподілити їх у дві колонки

Сонні личка рожевих мальв джмелі доцілюють мовчки
(М.Самійленко)

Огні незліченні, мов стрічки огненні, до моря спускаються з міста.

Наш рідний край справді благословенний край (Леся Українка).

Призахідне сонце пронизувало ліс (О.Гончар).

Ключ угорі журавлиний рідною мовою кличе у невідомі краї (М.Рильський).

4. Перевірка завдання, пояснення орфограм.

VII. Рефлексія

Учитель нагадує, які очікувані результати, визначені на початку уроку, проектує їх на екран:

- Що нового ви дізналися сьогодні на уроці?
- Чи справдилися ваші сподівання? Я роздам вам картки самооцінки роботи на уроці, а ви скористаєтесь ними й скажете свою думку про урок методом “Мікрофон”. Звертаючись до однокласника, намагайтесь сказати щось хороше.

Учитель першим виголошує свої враження від роботи на уроці й передає уявний мікрофон одному з учнів.

Картка самооцінки роботи на уроці

№ з/п	Як я працював на уроці	Коментар учня
1.	Я повторив раніше вивчений матеріал	
2.	Я висловлював нові ідеї	
3.	Я старанно працював у парі	
4.	Зможу скласти узагальнюючу розповідь із наведенням прикладів	
5.	Настрій на уроці, мої очікування	

VIII. Мотивація оцінок. Домашнє завдання

С. 174 – вивч., с. 127 – повт.

Вправа 297 – для всіх учнів; вправа 298 – за рівнями: III – IV – скласти розповідь;

I – III – скласти речення (за бажанням – розповідь)

Українська мова, 6-й клас 45хвилин
Тема уроку: Числівник як частина мови

Очікувані результати:

учні знатимуть: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль числівника, розряди числівників за значенням;

зможуть: розпізнавати числівники в тексті, розрізняти кількісні та порядкові числівники, визначати їх граматичні ознаки, використовувати числівники у мовленні, розвивати пам'ять, логічне мислення, порівнювати, робити висновки та узагальнення.

Тип уроку: Урок засвоєння нових знань

Обладнання: Підручник (М.Пентилюк та інші. Рідна мова: підручник для 6 кл. – К.: – « Освіта», 2006), навчальний посібник (Г.Дмитренко. Українська мова: навчальний посібник для 6 класу. – К.: В-ць М.Дмитренко. 2006), дошка, картки із завданнями для групової роботи, індивідуальні картки, тексти для роботи на уроці, ілюстрації для посилення творчої уяви школярів, мультимедійний проектор (використовуваний на уроці лексичний матеріал проектується на мультимедійна дошку), лексичний матеріал «Рідне місто моє».

Зміст уроку

I Організація класу. Актуалізація опорних знань

1. Єдина тема висловлювання – рідне місто моє.
2. Хвилина орфографії у формі гри «Знайди зайве»
Сім'я, м'ясо, п'явка п'ять.
Сіль, мазь, двадцять шість, молодь.
В'ялий, дев'ятий, м'який, п'яний.

Учні випишують до зошитів слова: *п'ять, двадцять шість, дев'ятий.*

- Чому слова зайві?
- Учитель підсумовує, доповнює відповідь учнів.
- Чи знайомі вам такі слова?
 - Сьогодні ми більше дізнаємося про числівник.

II. Повідомлення теми. Визначення очікуваних результатів

- Виходячи із теми уроку та маючи досвід вивчення інших частин мови, спробуйте визначити очікувані результати.
- Учитель коригує, доповнює сказане учнями. Очікувані результати проектує на екран через мультимедійний проектор.

III. Мотивація навчальної діяльності

Ваше завдання – осмислити увесь матеріал і довести важливість теми, яку будемо вивчати, роль числівників у мовленні.

Тема досить об'ємна, але ми впорасьмося, бо ми будемо працювати в групах.

IV. Засвоєння нових знань

1. *Методом «Мозковий штурм» (шляхом проголошення ідей) вивести правило про те, що називається числівником.*

У результаті бесіди на дошці з'являться записані учнями ідеї, на основі яких виведеться правило.

2. *Робота з підручником*

- Переконаємось, чи правильно ми дали визначення.

А щоб краще запам'ятати правило, запишемо віршовані рядки:

Числівник може визначить тобі число речей, порядок при лічбі.

3. *Робота в групах*

Мета роботи: вивчити розряди числівників за значенням та граматичні ознаки числівника.

Кожна група працює над своїми завданнями (учні отримують картки із завданнями). Вони можуть консультуватися, допомагати один одному. Через 15 хвилин необхідно приступити до розв'язування завдань.

Зразки завдань для роботи в групах (Метод «Незакінчене речення»)

Група №1 вивчає розряди числівників за значенням.

- За значенням числівники поділяються на...
- Кількісні числівники означають...
відповідають на питання...
- Порядкові числівники означають...
відповідають на питання...

Група 2 вивчає граматичні ознаки числівника.

- Кількісні числівники змінюються за ...
- Порядкові числівники змінюються за ...
- Числівники півтора, півтори, півторапта, мало, немало, чимало...

Група 3 вивчає синтаксичну роль числівника

- У реченні
Місто Прилуки було закладене в кінці десятого століття
числівник виступає...
- У реченні
Населення Прилук – шістдесят дві тисячі.
числівник виступає...
- У реченні
Дев'ятсот – визначна дата в історії Прилук.
числівник є ...
- У реченні
Дев'ятого вересня тисяча дев'ятсот сорок першого року місто було визволене від німецько-фашистських загарбників
Числівник виступає...
- Отже, числівник може виступати в ролі...

4. Спільна робота груп

Учитель. Тепер працюємо всі разом. Уважно слідкуйте за ходом моїх запитань і завдань. Відповідає та група, чиє це завдання.

а) – На які розряди за значенням поділяються кількісні числівники?

- Що означають кількісні числівники?

- Що означають порядкові числівники? (I група)

б) – Як змінюються кількісні числівники?

- Як змінюються порядкові числівники?

- Яка особливість числівників півтори, півтора, півтораєста...(II група)

в) - Яка синтаксична роль числівника?

- Виписати словосполучення числівника із словами, до яких вони відносяться. Визначити синтаксичну роль (III група)

V. Тренувальні вправи

1. - Яку річницю свого існування відзначило місто:

На екран проектується текст:

Над рікою гордо піднялося місто.

З чим тебе зрівняти, рідна сторона?

Дев'ятсот літо, дев'ятсот літо

На Прилуцьку землю осінь принесла (К.Гайовенко)

Завдання:

1. Пояснити пунктограми.

2. Записати останнє речення, знайти числівники, визначити граматичні ознаки, синтаксичну роль.

2. ***Гра «Упізнай числівник»***

На екрані слова:

Трійка, потроїти, тричі, три, третій, трирічний, рикілометровий.

Завдання:

Знайти числівник, методом ПРЕС довести правильність вибору.

3. Вибірковий диктант: знайти числівники, визначити розряд за значенням (усно)

У 1815 році було споруджено собор Різдва. У 20-х роках побудовано Спасо-Преображенський собор і Миколаївську церкву. Усі ці будівлі збереглися до наших днів, прикрашають історичну зону міста, є пам'ятками архітектури.

Повторення: текст, його ознаки.

4. Пояснювальний диктант

У першій половині дев'ятнадцятого століття у Прилуках налічувалось сім цегельних заводів, шістдесят два вітряки, пивоварня, миловарня, п'ять крупорушок, тринадцять маслобоєнь, дев'ятнадцять кузень, дві махоркові фабрики, два парових млини.

5. Узагальнююча розповідь про числієник.

VI. Рефлексія

1. Самооцінка роботи на уроці.

Учитель. Усі разом за короткий час виконали великий обсяг роботи. Тепер у групах обговоріть внесок кожного і поставте оцінки.

2. Остаточне узгодження оцінок. Обґрунтування їх учителем та учнями.

3. Методом «Мікрофон» висловимо свої враження про урок.

Учитель. Чи справдились ваші очікування від уроку?

VII. Домашнє завдання

С. 188 – 190 – вивчити.

III – IV рівень: скласти твір-мініатюру «Рідне місто моє»

I – II рівень: скласти речення (за бажанням – твір).

Інтерактивний урок
екологічного спрямування за технологією
7-й клас **3 по 30 хвилин**

Тема уроку: Написання не з дієприкметниками

Мета уроку: Опрацювати з учнями написання не з дієприкметниками. Розвивати вміння правильно писати не з дієприкметниками, знаходити в тексті орфограму, що вивчається, та обґрунтовувати її, використовувати в мовленні, удосконалювати знання про дієприкметник, розвивати навички пояснення вивчених понять, увагу, пам'ять, логічне мислення учнів. Виховувати естетичні почуття, любов до природи, до художнього слова, здійснювати між предметні зв'язки.

Очікувані результати: після уроку учні

знатимуть: правила написання не з дієприкметниками;

умітимуть: правильно писати не з дієприкметниками, виділяти в реченні орфограму, що вивчається, пояснювати її, наводити приклади, використовувати у власному мовленні;

зможуть: розвивати пам'ять, логічне мислення, увагу, будувати висловлювання на теми природи.

Тип уроку: комбінований.

Міжпредметні зв'язки: з літературою, образотворчим мистецтвом.

Обладнання: підручник (М.Пентилюк та інші. Рідна мова: підручник для 7-го класу. – К. : - “Освіта”, 2007); навчальний посібник (Г.Дмитренко. Українська мова: навчальний посібник для 7-го класу. – К. : В-ць Дмитренко, 2007); мультимедійна дошка, картки із завданнями для індивідуальної роботи, лексичний матеріал на теми природи, ілюстрації картин природи в паперовому та електронному вигляді, мікрофон, картина Левітана “Золота осінь”.

Зміст уроку:

1-а 30-хвилинка

I. Організація класу

1. Слово вчителя. Сподіваюся, що ми докладемо зусиль, щоб урок був результативним. Але треба подбати й про власне здоров'я. Тому скористайтеся порадами: (на мультимедійній дошці)

- *Хто сильно спішить, тому менше щастить.*
- *Навіть найрозумніший може помилитися (Не хвилюватися, якщо відповідь буде неправильною).*
- *Не плодоносить восени дерево, яке навесні не цвіло (Якщо не вивчимо матеріал уроку, не скористаємось ним при виконанні домашнього завдання і взагалі в житті).*

Епіграф уроку:

*Краще всіх полотен Левітана
осінь у рідному краї.*

2. Випереджувальне завдання. Ознайомлення з епіграфом.

Слово вчителя. Протягом уроку будьте уважними не лише до мовних явищ, а й до лексичного матеріалу. Моя душа у тузі за осінню, бо люблю цю пору року. Тому епіграфом обрала ці слова.

Правила вивчають не заради правил. Треба вміти використовувати вивчене у власних висловлюваннях. Вслухайтеся, як гарно сказано про осінь у слові письменника. А ви складете твір-мініатюру про пору року, яка настала, з використанням дієприкметників: “У рідний край прийшла зима”.

II. Перевірка домашнього завдання

1. Самостійна робота з картками

Картка 1

1. Засурмив листопад у мисливський ріг, перелякане листя біжить вздовж притихлих доріг (Р.Лубківський).

Завдання:

- а) виконати морфологічний розбір дієприкметників;
- б) вставити пропущені букви, пояснити орфограми:
незліче ...ий, незліче...ий, нерівня...ий, нерівня...ий.

2. Підготувати зв'язну розповідь про дієприкметниковий зворот.
Картка 2

1. Виконати синтаксичний розбір речень:
Село, зачароване зоряним небом, хороше синіє розкиданими хатками.
Долівку потрушено свіжою травою.
2. Підготувати зв'язну розповідь про дієслівні форми на -но, -то.

2. Робота з класом: блиц-опитування (Відповіді короткі).

- **Форми дієслова?**
- **Особливі форми дієслова?**
- **Питання дієприкметника?**
- **Значення дієприкметника?**
- **Ознаки яких частин мови поєднує?**
- **Ознаки дієслова?**
- **Ознаки прикметника?**
- **Вид дієприкметника? час? стан?**
- **Рід? число? відмінок? синтаксична роль?**
- **Способи творення?**
- **Написання дієприкметникових суфіксів?**
- **Дієслівні форми на –но, -то?**

3. Вправа “Кодоване письмо” (на мультимедійній дошці речення).

Завдання: вибрати й записати цифри речень, у яких є дієприкметники.

1. Літечко ворота зачинило й осені ключа від них дало, повагом за хмарку зачепилось і у теплий ірїй попливло.
2. Укрився багрянцем клен і стоїть на узліссі замріяний, ніби сумує, що надійшов жовтень.
3. Іноді тихо зронить вирізьблений свій лист.
4. А налетить вітер і почне зривати осінню красу зажуреного клена, оголить його й гулятиме серед голого гілля.
5. Вогнеvim і щедрим падолистом осипається осінній календар, і повисли небеса імлісті вруном набубнявілих отар.
6. Запахла осінь в'ялим тютюном, та яблуками, та тонким туманом. (2, 3, 4, 5).

4. Вправи на вироблення понять з теми.

а) Літечко ворота зачинило...

- Визначити головні члени, вид присудка, спосіб вираження, форму дієслова;

- Утворити неозначену форму дієслова, безособову на –но, увести в речення

(Зачинено ворота літечка).

- Які зміни відбулися?

б) Запахла осінь в'ялим тютюном.

- Яка форма дієслова *запахла*?

- Утворити безособову форму, увести в речення (Восени пахне тютюном).

5. Перевірка самостійної роботи з картками. Оцінювання

Підсумок 1-ї 30-хвилинки

2-га 30-хвилинка

III. Оголошення теми. Визначення очікуваних

результатів

- Виходячи з теми, а також досвіду попередніх уроків, визначте, які завдання нам необхідно розв'язати на уроці.

(Учитель коригує відповіді учнів, очікувані результати з'являються на мультимедійній дошці).

IV. Мотивація навчальної діяльності

Правила написання не з дієприкметниками складні, але ми впорасьмося. Допоможуть нам у цьому правила написання не з іменниками та прикметниками, які ми повинні знати.

V. Актуалізація опорних знань

1. Словниковий диктант (на мультимедійній дошці)

Не/правда, не/воля, не/високий, не/дорогий;

Не/високий, а низький, не/солодкий, а кислий;

Не/доріка, не/роба, не/обачний.

2. Актуалізація знань про написання не з іменниками, прикметниками

VI. Сприйняття й первинне усвідомлення нового матеріалу

Метод: мовознавче дослідження

1. Оголошення проблемного завдання: сформулювати правила написання не з дієприкметниками, скориставшись алгоритмом (на мультимедійній дошці)

1. Чи є при дієприкметнику залежне слово?

Так

Ні

Окремо

Разом

2. Чи слово вживається без не?

Так

Ні

Разом

3. Чи є протиставлення за допомогою сполучника а?

Так

Ні

Окремо

4. Чи є дієприкметник присудком?

Так

Ні

Окремо

Учитель пише на звичайній дошці матеріал для аналізу:

(Не)зоране поле; (не)зоране трактором поле;

(Не)похитний; (не)стямний;

(Не) зораний, а скопаний город; (не) зрізана, а зірвана квітка;

Поле (не)зоране. Квіти (не)политі.

VII. Осмислення набутих знань

1. Робота в парах з використанням методу “Навчаючи – учусь”

Завдання:

Використовуючи матеріал таблиці 30 на с. 364(посібник), а також алгоритм та одержані знання, виконайте вправу 233 (підручник).

2. Перевірка роботи в парах

Учні класу вносять поправки, якщо є недоліки.

Звернення до проблемного завдання: формулювання правил.

3. Гра “Відремонтуй слова” (матеріал гри на мультимедійній дошці).

Не/вивчений урок; урок не/вивчений; не/вивчений вчасно урок;
не/вимите вікно; не/ вимите вчора вікно; вікно не/вимите;
не/бачений ніколи пейзаж; не/прочитана книга; книга
не/прочитана.

Підсумок 2-ї 30-хвилинки

3-я 30-хвилинка

1. Конструктивна вправа: На мультимедійній дошці вірш
А.Шкляревич.

Болить душа засушеним барвінком,
Опаленим любистком восени.
Сумні дощі розпачливо і дзвінко
Вимолюють повернення весни.

Болить душа передзимовим інесь,
Здригається в покрученій траві,
Немов роса, світанками посіяна.
Запечена, розхлюпана в крові.

Болить душа тонкоголосим відчаєм,
Лякливим болем зрізаних квіток.
Згорає день тонесенькою свічкою,
І вітер на шляху карбує крок.

Не умирай засушеним барвінком,
Прости за все. Немає в тім вини,
Що й восени розпачливо і дзвінко
Рясні дощі вимолюють весни.

Завдання:

- виписати дієприкметник, поставити в початкову форму, додавши частку не (незасушений), пояснити написання;
- додати залежне слово, пояснити написання;
- додати протиставлення, пояснити написання;
- перебудувати речення, щоб дієприслівник із не став присудком, пояснити написання.

1. Повторення вивченого з теми методом “Незакінчене речення”

- Якщо при дієприкметнику з не немає залежних слів, він пишеться...
- Якщо є залежні слова...

- Якщо при дієприкметнику є протиставлення із сполучником а...
- Якщо дієприкметник без не не вживається...
- Якщо дієприкметник виступає присудком...

2.Творче завдання. Звернення до попереднього завдання, даного на початку уроку

Запис до зошитів теми: У рідний край прийшла зима.

Розгляд ілюстрацій в електронному та паперовому варіанті.

Підготовча робота:

- Якого жанру це буде твір? (твір-опис)
- Про що треба писати?
- Найважче дібрати дієприкметники, особливо з не. Спробуємо це зробити.

(Учитель допомагає учням дібрати лексичні матеріали, повторює правила написання).

- До іменників доберіть означення, виражені дієприкметниками. Як можна сказати про сніг, який облило сонячне проміння? (облитий сонячним промінням).
- А про вітер, який дуже лютує? (розлючений).

Можливі такі лексичні матеріали:

Зима: довгождана; як зачарована казка; узор, виткані з льоду; сліди, залишені на снігу; не бачена досі краса.

Сніг: облитий сонячним промінням; осяяний сонцем.

Люди: тепло одягнені, зачаровані красою зими.

Вітер: нечуваної сили; невгамовний; знеможений; розлютований; розлючений.

Дерева: потемнілі; неопалі листочки; не опале, а зірване вітром; як зачаровані; гілки, схилені донизу; обтяжені снігом.

Річка: скута кригою.

Птахи: голодуючі, занепокоєні.

Поля: не зав'язані снігом; не вкрита снігом озимина, а зеленіюча; почорнілі; засніжені.

Ліс: небаченої краси; притишений; зачарований красою; оповитий тишею; сповнений чарівності; заколисаний хуртовиною.

Земля: скута морозом; устелена листом; засніжена й біла; змучена морозами; укрита снігом.

- *Як можна почати роботу? (Добір варіантів)*

Настала небаченої краси пора року...
Стою як зачарований і милуюся...
Розлючена зима вступила в свої права.

VIII. Підсумок 30-хвилинки та уроку в цілому

- Що нового ви дізналися сьогодні на уроці? Чи справдилися ваші сподівання? (Звернення до очікуваних результатів. *Мотивація оцінок*).

IX. Рефлексія

- Скориставшись карткою самооцінки роботи на уроці, скажіть свою думку про урок методом “Мікрофон” (Учитель першим виголошує свої враження від роботи на уроці й передає уявний мікрофон одному з учнів).

Картка самооцінки роботи на уроці

Як я працював на уроці

- Я повторив раніше вивчений матеріал.
- Я висловлював нові ідеї.
- Я старанно працював у парі.
- Зможу скласти узагальнюючу розповідь із наведенням прикладів.
- Настрій на уроці, мої очікування.

X. Домашнє завдання

§20 – вивч., вправа 239 (III) – усно

Твір-мініатюра “У рідний край прийшла зима” (із використанням дієприкметників, дієприкметникових зворотів).

Таблиця 30, с.34 (пос).

Українська література, 6 клас
Уроки екологічного спрямування за творчістю
О.Довженка

Уроки 1-2

Технологія 3 по 30 хвилин

Тема уроку: О.П.Довженко. “Зачарована Десна”. Видатний український кінорежисер і письменник. Великий і чарівний світ дитинства в “Зачарованій Десні”.

Мета уроку: Ознайомити з найважливішими фактами біографії О.Довженка, вчити виразно і вдумливо читати найяскравіші фрагменти, розповідати про родину Сашка, історії з його життя, дитячі захоплення, знаходити в тексті описи вражень хлопчика про довілля, розвивати навички проведення власних спостережень навколишнього світу; виховувати оптимізм, життєрадісність, любов до батьків.

Очікувані результати: після уроку учні

знатимуть: найважливіші факти біографії О.Довженка, зміст окремих епізодів твору, відомості про жанр твору;

умітимуть: виразно і вдумливо читати найяскравіші фрагменти, розповідати про родину Сашка, знаходити в тексті описи вражень хлопчика про довілля, коментувати їх;

зможуть: розвивати навички проведення власних спостережень, увагу, пам'ять, логічне мислення, насолоджуватись красою природи, розвивати естетичні смаки.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу

Теорія літератури: епічний твір, тема твору, ідея твору

Обладнання: портрет О.Довженка, виставка творів письменника, фонохрестоматія з української літератури для 6 класу, програмно-методичний комплекс навчального призначення

Міжпредметні зв'язки: українська мова, історія, етика, образотворче мистецтво

Зміст уроку:

1 - а 30-хвилинка

I. Вступне слово вчителя

1. Бесіда: дитинство – дивовижна, неповторна пора.

- Чи розповідав тобі хтось із дорослих про своє дитинство? Як ти думаєш, навіщо?
- У твоєму житті є щось таке, про що хотілося пам'ятати завжди?
- Чи маєш відчуття, що все найосновніше – попереду?
- З чим можна порівняти дитячі роки?

Підсумок бесіди: Дитинство – дивовижна, неповторна пора. Дорослій дитині у той чарівний світ можна повернутися хіба що уявою. Оживити його, зафіксувати довершеним художнім словом можуть не всі письменники, хоча багато хто пробує. Найкраще це вдалося О.Довженкові в повісті “Зачарована Десна”.

2. Коментар епіграфа (епіграф демонструється на мультимедійній дошці)

*Яка не є - вона у нас одна,
Трава і квіти стеляться побіля.
Нехай ростуть. Аби лиш не зрад-зілля.
І щоб своя маленька вітчина.*

О.Вертіль

- Скажіть, як ви розумієте рядки, що є епіграфом? (Це дорогі й близькі серцю місця: місто, де народився, природа рідного краю).
- Отже, запрошую вас до розмови за твором О.Довженка “Зачарована Десна”.

II. **Повідомлення теми й мети уроку, мотивація навчальної діяльності учнів, визначення очікуваних результатів** (використання мультимедійної дошки)

III. **Сприйняття й первинне усвідомлення нового матеріалу**

1. Випереджувальне завдання: Найважливіші факти з біографії О.П.Довженка. **Повідомлення юних дослідників**

Слово вчителя: узагальнення сказаного про письменника, додаткові відомості

2. Робота за підручником

Ознайомлення з біографічною статтею про письменника

3. Бесіда:

- Хто називав О. Довженка Гомером? (*Греки!*)
- А хто поетом кіно? (*Американці.*)
- Що говорили японці? (*Найкращі їхні фільми створено під впливом українського режисера О. Довженка.*)
- У якому краї і коли народився Олександр Довженко? (*На Чернігівщині, у містечку Сосниця, 10 вересні 1894 р.*)
- Що ви запам'ятали про родину?
- Яка родина була у майбутнього письменника?
- Як навчався Сашко? Яку професію він обрав?
- Чому, на вашу думку, Довженко став режисером?
- Який навчальний заклад закінчив ?

4. Робота над кіноповістю “Зачарована Десна”

Актуалізація знань учнів:

- Який твір називають епічним?
- Який герой називається головним? другорядним?
- Як ви думаєте, для чого, змальовуючи життя людей, письменник змальовує й картини природи?
- Що таке портрет? пейзаж?
- Чи вони допомагають передати характери персонажів, атмосферу подій?

Висновок: завдання роботи над твором – знайти відповідь на питання: що впливало на поведінку і вчинки головного героя твору.

Слово вчителя: короткі відомості з історії написання твору
Підсумок 1-ї 30-хвилинки

2-а 30-хвилинка

Словникова робота (Слова подані на мультимедійній дошці)

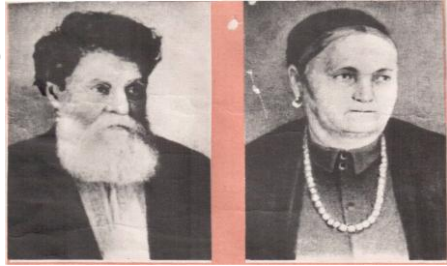
Гирлига – ціпок, зазвичай загнутий на кінці.

Пужално – держак батога.

Псалтир – одна з частин Біблії, що складається зі 150 псалмів – релігійних пісень.

Буцегарня – тюрма, в'язниця.
Ушула – стовп, до якого
прикріплюються ворота.

Виразне читання
фрагментів твору
учнями та заслуженими
майстрами України (додаток:
фонохрестоматія Додаток 9)

Бесіда за текстом

Запис у зошити елементів характеристики Сашка

- Твір починається з опису місця, де оповідачеві було “гарно й весело”. Що це за місце? Хто його створив? (с.93-94) ?
- Що найбільше у світі любила робити мати Сашка? Яким словом називає її автор на початку твору? Як це її характеризує?
- Які почуття хлопчика від спілкування з природою? Яке це має значення для людини?
- Під час читання наступного епізоду зверни увагу, як описано діда. (с.94-95)
 - Яку книжку читав дід героя? Що уявлялося в ці хвилини хлопчині? Який із діда оповідач? Про що він розповідав дітям? Яке враження справляли на Сашка розповіді діда?
 - Як Сашко попорядкував на городі? Чому? Як ви оцінюєте рішення хлопця посадити назад усю недозрілу моркву? Про які риси характеру свідчить цей вчинок? (с. 95-96)
 - Як, на вашу думку, варто розцінювати прокльони баби Марусини? Чи справді вона була такою злою? Як про це пише сам О. Довженко?

- Чому для Сашка його хата була красивою? А чого в хаті боявся? Які риси характеру хлопця проявляються в цьому епізоді? (с.96-98)
- Пригадайте роздуми хлопця у дідовому човні. Що любив Сашко, а що йому було неприємним? Яким же постає перед нами герой повісті? (с.99-100)

IV. Осмислення набутих знань

Теорія літератури

1.Бесіда

- Чи схожий прочитаний твір на оповідання? Чим?
- А чим відрізняється?
- Пригадайте, який твір називають епічним. *(Епічним називається розповідний твір, у якому життя змальовується у формі авторської розповіді про людей та їхні вчинки. Зазвичай сам автор нібито відсутній, він виступає в ролі стороннього глядача, який розповідає про певні події).*
- Чи можна віднести прочитаний твір до епічних?
- Які за жанром твори ви ще знаєте?
- Встановіть різницю між епічним і ліричним твором.
- Від імені кого ведеться розповідь у творі? Чи випадкове таке переплетіння?

2. Слово вчителя: О.Довженко – автор і герой твору

3. Вироблення умінь визначати тему та ідею художнього твору

- Що називається темою художнього твору? Про що йдеться у кіноповісті О.Довженка “Зачарована Десна” ? Назвіть тему.
- Що таке ідея? Зробіть висновок про ідею твору, який вивчаємо. (Заклик любити життя, цінувати й берегти все те прекрасне, що робить людину духовно багатогою та щасливою, не забувати, якого ти кореня і що тобі дав твій народ, батьки, щоб ти став їх гідним сином).

4. Поясніть ваше розуміння змісту народних прислів'їв:

Яке дерево, такі його й квіти, які батьки, такі їхні й діти.

Не навчить батько, не навчить і дядько.

Хто батька зневажає, той добра не знає.

- До чого спонукає нас народна мудрість, прочитані епізоди твору?

5. Звернення до епіграфа

- Яким бачився Сашкові навколишній світ?
- Які люди оточували хлопчика?

- Яким постає перед вами герой повісті?
- Що ж впливає на поведінку і вчинки Сашка?

V. Підсумок роботи

- Яким було дитинство Сашка? Чи є підстави стверджувати, що світ дитинства хлопчика великий і чарівний?

Узагальнення вчителя: відтворюючи події своїх дитячих років, письменник вирішує важливу проблему формування особистості, її характеру, поглядів на життя, переконливо доводить, що дитинство — найважливіша і водночас вирішальна пора.

VII. Рефлексія

Учитель нагадує, які очікувані результати, визначені на початку уроку, проектує їх на екран:

- Що нового дізналися сьогодні на уроці?
- Чи справдилися ваші сподівання? Я роздам вам картки самооцінки роботи на уроці, а ви скористаетесь ними й скажете свою думку про урок методом “Мікрофон”. Звертаючись до однокласника, намагайтесь сказати щось хороше.

Картки самооцінки роботи на уроці

№ з/п	Як я працював на уроці	
1.	Я повторив раніше вивчений матеріал	
2.	Я висловлював нові ідеї	
3.	Я старанно працював у групі	
4.	Зможу скласти узагальнюючу розповідь із наведенням прикладів	
5.	Настрій на уроці, мої очікування	

VIII. Домашнє завдання: Прочитати твір. Зробити закладки описів природи та характеристики персонажів. Підготувати усну розповідь про свої враження від спілкування з природою. Скласти план тексту: с.100-109.

Уроки 3-4

Технологія 3 по 30 хвилин

Тема уроку: Олександр Довженко. «Зачарована Десна». Опис вражень малого Сашка. Історія з левом — поєднання реальності життя та уяви хлопчика. РЗМ Усна характеристика літературного героя

Мета уроку: навчати коментувати описи вражень головного героя про довілля; розрізнати реальне та уявне в повісті;

розвивати вміння бачити красу в найбуденніших речах і подіях, вміння переказувати, працювати з підручником, з'ясовувати основні поняття з теорії літератури, характеризувати головного героя твору, знаходити художні засоби, пояснювати їх; виховувати естетичний смак, розуміння краси природи і людської душі, оптимізм, любов до батьків, до рідної природи.

Очікувані результати: після уроку учні

знатимуть: враження головного героя про довілля, що реальне, а що уявне в повісті;

умітимуть: переказувати найяскравіші фрагменти, працювати з підручником, знаходити в тексті художні засоби, пояснювати їх, характеризувати образ головного героя твору;

зможуть: розвивати навички проведення власних спостережень, увагу, пам'ять, логічне мислення, насолоджуватись красою природи розвивати, естетичні смаки.

Тип уроку: Урок формування і вдосконалення умінь і навичок

Обладнання: портрет О. Довженка, ілюстрації учнів до фрагментів кіноповісті «Зачарована Десна», програмно-методичний комплекс навчального призначення.

Міжпредметні зв'язки: історія, українська мова, етика

Зміст уроку:

I. Організаційний момент

II. Перевірка домашнього завдання

1. Асоціативне опитування

В'юнище, Десна, Семен Петрович, Сосницька початкова школа, "Земля", український дипломат за кордоном, Москва, 1942-1956р.р., "Зачарована Десна".

2. Зв'язна розповідь про письменника (3-5 хв.)

3. Аналіз пейзажів, портретних та інших характеристик, дібраних учнями удома. Самостійна робота біля дошки

Рідні	Вислови з тексту	Риси характеру
Мати		
Батько		
Дід Семен		
Прабаба Марусина		
Прадід Тарас		

4. Зачитати план до вказаного тексту із повісті "Зачарована Десна".

5. Гра "Запитай товариша".

6. Перевірка змісту прочитаного: літературний диктант.

Підсумок 1-ї 30-хвилинки

2-а 30-хвилинка

III. Повідомлення теми

Визначення очікуваних результатів

1. Коментар епіграфа

(на мультимедійній дошці)

*Щасливий я, що ... не втратив
щастя бачити ... зорі навіть у буденних
калюжах на життєвих шляхах.*

О.Довженко

- Скільки планів оповіді ви побачили у творі? (2)

Слово вчителя: У творі присутні два ліричних герої – малий Сашко й зрілий майстер, який власні спогади перепускає через своє серце, враховуючи життєвий досвід. Нові відчуття та оцінку зображуваного.

- Дайте відповідь на запитання: про щастя якого ліричного героя йдеться: малого Сашка чи зрілого майстра?

Проблемне питання: У ході роботи на уроці ми маємо знайти відповідь: що дало привід зрілому майстрові О.П.Довженку вважати себе щасливим.

IV. Формування і вдосконалення умінь і навичок

1. Робота над змістом. Підготовка до усної характеристики головного героя твору

- У якій сім'ї народився Сашко? Хто були його батьки?
- Що є найбільш виразним у їх характерах? Підтвердіть цитатами.
- Знайди розгорнутий портрет батька Сашка . На чому в ньому акцентується? Як ви вважаєте, це дитяче сприйняття рідної людини чи роздуми мудрого митця про людську долю?

2. Проведи дослідження: знайдіть художні засоби, прокоментуйте їх. Із якою метою їх використовує автор?

- Назвіть почуття, що переполюють ліричного героя на сінокоші. Якими художніми засобами вони передані?

3. Робота в групах

Учні об'єднуються в 2 групи.

Завдання для 1 групи:

перегляньте роздуми Сашка під час перебування у дідовому човні, заповніть таблицю.

Приємне Сашкові	Неприємне Сашкові
1. Приємно дивитись на малий вогонь, обнімати лоша.	1. ...Коли баба кляне або коли довго йде дощ і не вщухає.
2.	2.
3.	3.

Завдання для II групи: знайдіть і перечитайте епізод із левом. Заповніть таблицю.

Реальне	Уявне
1.Важко жилося коням у селах...	1.Розмова коней, яку підслухав Сашко
2.	2.
3.	3.

4. Перевірка самостійної роботи

Підсумок 30-хвилини

3-я 30-хвилинка

5. Розв'язання проблемного питання

- Що дало привід зрілому майстрові вважати себе щасливим?
- Чи всі слова вжиті в прямому значенні (звертається увага на слова *зорі, калюжі*)
- Що має на увазі письменник, говорячи про калюжі? (сіре, буденне, погане у житті) зорі? (приємні враження, хороше у житті).
- Використовуючи метод Прес, зробіть висновок про те, чи був герой повісті щасливий.

Можлива відповідь: (Я вважаю, що в малого Сашка були приємні й неприємні моменти в житті. Багато було й “калюж”: бідність у родині, тяжка праця батьків..., але було набагато більше приємних вражень: духовно багаті члени сім'ї, щастя жити в гармонії з природою... Отже, герой був дійсно щасливий).

Якщо необхідно, допомогти учням зробити висновок, ставлячи навідні запитання.

6. Повторення відомостей з теорії літератури

- Що називається оповіданням?
 - Що називається ліричним твором?
 - Чи наявні ознаки ліричного твору у “Зачарованій Десні”?
- (Передати почуття і переживання героя-оповідача)
- Це ліро-епічний твір. Спробуйте зробити висновок, які в ньому ознаки ліричного твору, а які епічного.

- Звірте свої міркування з матеріалом у підручнику

7. Робота з підручником: с.92

- Яка тема твору? Ідея?

Підвести дітей до висновку: письменник закликає любити життя, шанувати природу та працю, цінувати й берегти те, що робить людину духовно багатого, щасливою. Ніколи не забувати, що дали нам наші батьки, щоб ми стали їхніми гідними синами та доньками.

8. Колективна зв'язна розповідь “Образ чутливого до краси хлопчика Сашка” методом “Незакінчене речення”:

- У творі розповідь ведеться від імені... та...
- Сашко – сільський хлопчик, син...
- У ранньому віці чарівний світ казок, легенд, переказів відкрили йому...
- У царстві природи хлопчик почувається...
- Найкраща музика для нього – це...
- Сашко умів розуміти мову тварин, тому що...
- Наприклад...
- Десна була для нього незвичайною, зачарованою, тому що...
- Герой твору вражає мене...

9. Літературний диктант за кіноповістю О. Довженка «Зачарована Десна».

I варіант

1. Вставте пропущене слово: “„Коли вилізає саме із землі всяка рослиночка, ото мені ...”, - любила проказувати мати”.

а) Клопіт; б) горе; в) радість.

2. Чим завжди пахло зі старої погребні?

а) Сушеними грибами; б) зіллям; в) цвіллю.

3. На кого, за словами малого Сашка, був дуже схожий дід?

а) На святого Феодосія;

б) на святого Миколая;

в) на Бога.

4. Чий це портрет: “Вона була маленька й така прудка, і очі мала такі видючі й гострі, що схватись од неї не могло ніщо в світі”?

а) Матері Одарки Єрмолаївни;

б) прабаби Марусини;

в) сестрички Поліни.

5. Яку городню рослину О. Довженко описав так: "...був високий і густий-прегустий. Він саме цвів великими золотими гронами, як у попа на ризах, а над ризами носилися бджоли - видимо-невидимо " ?

а) Соняшник; б) топінамбур; в) тютюн.

6. Яку музику більш за все любив слухати О. Довженко?

а) Клепання коси; б) народний спів; в) церковний хор.

7. Що викликало у малого Сашка неприємні відчуття?

а) "Коли весною вода заливає хату й сіни і всі бродять по воді";

б) "ловити щучок руками";

в) "в одній руці нести велике відро води".

8. Чиї розповіді "про Десну, про трави, про таємничі озера" любив слухати маленький Сашко?

а) Прадіда Тараса; б) діда Семена; в) батька.

9. Продовжте: "Віз наш увесь дерев'яний: дід і прадід були чумаками, а чумаки не любили заліза, бо воно, казали...":

а) притягує грім;

б) дуже важке;

в) іржавіє.

10. Закінчіть цитату: "Дядько Самійло не був ні професором, ні лікарем, ні інженером... Він нездатний був на високі посади. Він навіть не був добрим хліборобом... Але, як і кожна майже людина, він мав свій талант і знайшов себе в ньому. Він був...":

а) косар; б)столяр; в) гончар.

11. Як звали собаку, що жив у Довженків?

а) Пірат; б) Сірко; в) Мисливець.

12. Що розкладали на печі, щоб краще і здоровіше спалося?

а) Сіно; б) гарбузове насіння; в) жито.

II варіант

1. Закінчіть речення: "На погребі любив спати...":

а) дід; б) батько; в) Пірат.

2. Вставте пропущене слово: "Більше за все чомусь любив я Вона росла в нас рівними кучерявими рядочками скрізь поміж огірків".

а) Картоплю; б) капусту; в) моркву.

3. Чий це портрет: “Він був високий і худий, і чоло в нього високе, хвилясте довге волосся сиве, а борода біла”?

а) Батька; б) діда; в) дядька Самійла.

4. Яким чином малий Сашко вирішив замолити свій перший гріх?

а) Шанував великих людей, знімаючи перед ними шапку;

б) підняв ластів'ят, що повипадали із гнізда;

в) почав ходити до церкви.

5. Що викликало у малого Сашка приємні відчуття?

а) ”бродити по теплих калюжках після грому й дощу”;

б) “сміятися у церкві, коли зробиться смішно”;

в) “коли п'явка впивається в жижку”.

6. Вставте пропущене слово: “Багато бачив я гарних людей, але такого, як батько, не бачив... Одне, що в батька було не красиве, - це...”.

а) душа; б) тіло; в) одяг.

7. Продовжте: “Жили ми в певній гармонії з силами природи. Зимом мерзли, літом...”:

а) місили грязь;

б) смажились на сонці;

в) нас заливало водою.

8. Яке сузір'я в синьому небі вказувало дорогу малому Сашкові?

а) Велика Ведмедиця;

б) Великий Віз;

в) Чумацький Шлях.

9. Вставте пропущене слово: “Погодою у нас на сінокосі щось, казали, років з півтора ста завідувала ...”.

а) Сова; б) сорока; в) ворона.

10. Яка притока Десни згадується у кіноповісті?

а) Стрижень; б) Сейм; в) Снов.

11. Вставте пропущене слово: “Диких звірів теж було мало – їжак, заєць, тхір. Вовки перевелись. Водилися ..., ну теж дуже рідко”.

а) леви; б) тигри; в) ведмеді.

12. “Один кінь у нас звався Мурай, другий ...”:

- а) Тягнирядно;
- б) Неїжовес;
- в) Тягнибіда.

V. Підсумок уроку

Бесіда: За допомогою методу Мікрофон висловіть своє ставлення до твору, продовжіть думку одним словом: Прочитавши твір, я зрозумів, що щастя – це... (“бачити зорі в буденних калюжах”, робити людям добро...)

VI. Висновок: Бути здоровим, мати хорошу сім’ю, трудитися, жити а повній гармонії з природою – справжнє людське щастя, до якого треба прагнути.

VII. Рефлексія

Учитель нагадує, які очікувані результати, визначені на початку уроку, проектує їх на екран:

- Що нового дізналися сьогодні на уроці?
- Чи справдилися ваші сподівання?

Методом “Мікрофон” висловіть свою думку про урок.

VIII. Домашнє завдання: Написати твір на одну з тем (на розсуд учня): “Зачарована Десна” — твір про красу”, “Оту красу я понесу між люди”, “Краса природи у кіноповісті О. Довженка “Зачарована Десна”. “Образ чутливого до краси хлопчика Михайлика”. Повторити теоретичні відомості про твір: с.92